

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens I. & II. Partem Commentariorum Gavanti in Rubricas Missalis
- Cum Præfatione seu Præmonitione necessaria Bibliopolæ ad Lectorem

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Communione, & Orationibus post Commun. dicendis. XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40113

LVI. Gavant. pag. 132. col. 2. ead. lit. c. *Laici verò extra Chorum, &c.*) Facta Communione Clericorum, Celebrans descendit ad cancellos, ubi laicos communicat, ante quos Acolythi extendunt linteum, nisi jam sit appositum, ut supra; eisque Clericus aliquis porrigit purificationem, praesertim ubi viget talis consuetudo. Bauldry part. 3. *supr. num. 11.*

Ut igitur Communio honestius fiat, duplex adhiberi debet mappa ad Altare, una pro Ministro, altera pro communicandis: non enim decet, ut manutergium Celebrantis ad Communionem deserviat, nec prorsus purificatorium, & à fortiori, nec velum Galicis adhibeatur. Bauldry part. 3. *supr. n. 13.* & Congreg. Visit. Apostolicæ, cujus Decreta attulimus supra, ubi egimus de Communione ministranda intra Missam Mortuorum.

Finita omnium Communione, Celebrans, si erat ad cancellos, redit ad Altare, tenens digitos, pollicem nempe, & indicem dexterae manus, super Pyxidem, nihil dicens; & dum ascendit, Ministri Sacri elevant hinc inde anteriores illius vestes; & ibi ad Altare collocat Pyxidem super Corporale in medio, genuflectit Sacramento unico genu, surgit, & diligenter advertit, si aliquod fragmentum digitis adhæreat, quod in Pyxidem excutit. Diaconus facta genuflexione unico genu, cooperit Pyxidem in medio

Altaris (cui Diacono idè locum cedit Celebrans, qui interim manet in cornu Evangelii, Subdiacono post illum, aliis Ministris suis in locis genuflectentibus) reponit in Tabernaculo; & antequàm illud claudat, iterum genuflectit unico genu Sacramento. Deinde clauso Tabernaculo, reponit in suo loco tabellam Secretarum, quam ei aliquis Acolythus porrigit. Biss. lit. D. n. 123. §. 44. de Bralton *supr. n. 16.* Bauldry *supr. num. 14.* Celebrans autem hic, sicut in Missis Privatis, ut diximus, non dat Benedictionem, quia eam daturus est in fine Missæ. Bissus lit. C. *suprà* §. 55. quæ tamen Benedictio, ut pariter diximus, nullo modo datur in Missis Defunctorum.

LVII. Gavant. pag. 133. col. 2. lit. a. *Quod si remaneat Sacramentum in Altari, &c.*) Si verò in Altari, in quo celebratum non sit Tabernaculum pro SS. Sacramento, & post Communionem relictae sint reliquæ Particulæ, quæ immediatè, commode, & convenienti Ritu non possint transferri ad Altare, ubi est Tabernaculum, nisi finitæ Missæ; tunc observanda erunt in reliqua Missa tam à Celebrante, quàm à Ministris ea, quæ dicuntur, cum de Ritu speciali Missæ Fertæ in Cœna Domini, & de Missa coram SS. Sacramento exposito, sermonem habebimus. Videantur etiam Bissus lit. D. n. 123. §. 44. & Bralton *suprà* §. 17.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. XI. De Communione, & Orationibus post Communionem dicendis Pro Ritu Missæ Privatæ, à purificatione Celebrantis, usque ad Benedictionem dandam in fine Missæ.

I. Rubr. n. 1. pag. 133. & Gavant. ibid. col. 1. lit. c. *Liber Missalis deservitur per Ministrum ad cornu Epistolæ, &c.*) Minister

Missæ Privatæ post extinctum cereum con-
gruo extinctorio, genuflectens in medio
Cappellæ, ascendit per gradum anteriorem

ad cornu Evangelii, unde desert librum clausum cum cussino, si cussini non sint replicati, ad cornu Epistolæ, iterum genuflexions in medio supra gradum suppedanei proximiorum, per quem transit; & deposito libro, per lateralem Epistolæ partem, descendit, & redit per planam, genuflexions adhuc in medio, ad cornu Evangelii. Bauldry part. 1. cap. 17. num. 42. & 43. Corsetius tract. 1. part. 1. cap. 1. Gerv. in instruct. pro Ministro Missæ Priv. cap. 10. num. 7. Collocato libro ut ad Introitum, ipsum aperit in folio, in quo Celebrans Communionem lecturus est. Bauldry supra num. 43. & Gervasi supra: tum Minister facit debitis genuflexionibus, ut supra, genuflexet super infimum gradum à parte Evangelii; ut initio Missæ, ubi aptè respondet Sacerdoti celebranti. Lohner, Bauldry, Corsetius, & Gervasi supra.

II. Rubr. n. 1. pag. 133. *Deinde Celebrans stans junctis manibus, &c.*) Celebrans verò antequàm discedat à medio, iturus ad cornu Epistolæ, Cruci sese inclinat inclinatione minimarum maxima; Angel. part. 3. tit. 11. num. 1. Gervasi in instruct. Missæ Priv. cap. 11. & deinde junctis manibus procedit ad cornu Epistolæ, ubi clara ordinaria voce legit Antiphonam, quæ dicitur *Communio*, absque capitis inclinatione, aut alia reverentia. Lecta autem prædicta Antiphona, Celebrans stans semper junctis manibus ante pectus, vadit ad medium Altaris; ibique manibus extensis, & hinc inde super Altare positus usque ad pulsus exclusivè, osculatur illud in medio; & eo osculato, jungit de novo manus ante pectus, vertit se à sinistro latere Altaris, quod est dexterum Sacerdotis, & postquàm se vertit, consistit in medio, & circuli, & Altaris; & extendens, ac jungens ante pectus manus, non inclinando caput, aut manus Populo, nec innitendo Altari, quod relinquit à tergo, dicit; ut alibi explicatum est, *Dominus vobiscum: tum*

junctis iterum manibus ante pectus, per eandem viam redit ad librum naturaliter ambulando, ideoque sinistrum latus ad Altare convertendo. A Portu part. 1. de Missa Priv. tit. 11. Rubr. 1. in adnot. num. 7. & dicit Orationes post Communionem eodem modo, numero, & ordine, quo supra dictæ fuerunt Collectæ, præmittendo solitam particulam *Oremus*, cum debita Cruci inclinatione minimarum maxima. Lohner part. 6. & part. 3. num. 159. Angel. part. 3. supra, Gervasi supra. §. *Ricongiunte*; voce clara, & ordinaria.

III. Rubr. n. 1. pag. 133. & Gavant. ibid. col. 1. lit. f. *Claudit librum manu dextera, &c.*) Quibus Orationibus finitis, Celebrans per se claudit librum manu dextera, cum illius sit claudere, cujus fuit adaperire: Gavantus, & omnes alii Rubricistæ cum ipso: ita verò claudit dictum librum, ut pars foliorum medium Altaris respiciat, & per consequens partem Evangelii, non autem Epistolæ; Lohner, Gerv. & Angel. supra. & part. 2. num. 123. & quidem post conclusionem Orationis omnino completam (si unica tantum dicenda sit) aut post conclusionem ultimæ Orationis, si plures dicendæ sint: Castald. lib. 2. sect. 8. n. 2. Tonell. Gerv. supra. & alii communiter: hinc errant illi, qui propterantes, librum claudunt indecorè ante finem Orationis, aut etiam ante finem conclusionis, eamque memoriter recitando absolvunt in via, quasi ex impatientia finis, dum pergunt ad medium Altaris. Quarti part. 2. tit. 11. Rubr. 1. n. 3. Lohner part. 2. tit. 28. n. 6. Vinitor part. 2. tit. 11. §. 1. à Portu supra num. 9.

Porro liber relinquatur clausus super cussinum transverso modo, non recto, ut initio Missæ; Angel. part. 2. supra; quod placet, si diutius liber relinquendus sit super cussinum, v. g. quia succedere debeat Communio in fine Missæ: tunc enim
vel

vel ipse Sacerdos, vel Minister (quod magis probatur, ne Celebrans diutius immorari debeat circa librum) sic Missale transferat; aliter potest permitti proüt jacet, nimirum apertus, si aliud Evangelium sit legendum ab Evangelio consueto S. Johannis. Tonellius *lib. 2. tit. 11. Rubr. 1. num. 1.* Bauldry *suprà.*

Caveat Sacerdos, ne recedat à cornu Epistolæ, antequàm finierit conclusionem, & Minister responderit *Amen*; Quarti, Tonellius, Bauldry *suprà*: pergat autem ad medium Altaris junctis manibus ante pectus, convertendo latus dexterum ad Altare, ut ambulet naturaliter, ubi illud deosculatur deponendo manus hinc inde super ipsum: & deinde vertit se, ut alibi dictum est; & aperiendo, conjungendoque manus, ut alibi, voce clara ordinaria dicit: *Dominus vobiscum.*

IV. Rubric. n. 1. pag. 133. & Gavantus *ibid.* col. 2. lit. h *Ite missa est*) Dicto, *Dominus vobiscum*, stans junctis manibus ante pectus versus Populum erectus, clara, & ordinaria voce, dicit, *Ite missa est*, absque ulla capitis inclinatione. Moncius §. 165. Angel. *part. 3. sup. Polac. part. 1. §. 23.* In die Paschatis, & per totam Octavam, adduntur duo *Alleluja*, quæ replicari debent à Ministro, statim ac respondit *Deo gratias*: tum Sacerdos per eandem viam, eadem corporis compositione, & manuum conjunctione revertitur ad Altare.

Per prædicta verba, *Ite missa est*, quibus completur Missa, fiebat à Sacerdote dimissio Populi, ut diximus in nostris Observationibus, & Additionibus ad Gavanti Commentaria in *lit. 13. part. 1. num. 1. & seqq.* Verùm juxta recentiores Ritus terminatur Missa per prædicta verba, *Ite missa est*, quotiescunque in illa dicitur Hymnus Angelicus, ut adnotat Gavant. *ibidem lit. m.* è contra verò quotiescunque non dicitur talis Hy-

mnus, completur Missa per *Benedictionem Domino*, ut etiam nos ibidem cum eodem Gavanto adnotavimus.

V. Gavant. pag. 133. col. 2. lit. i *Itur versus Altare.*) Quando autem terminatur Missa per dicta verba *Benedictionem Domino*, ea proferuntur à Sacerdote, non à Populo, sed ad Altare converso; ut notant Rubr. n. 1. & Gavant. *hic.* Prædicta verò verba sumpta sunt, vel ex Apothelias vel ex Psalmista, vel ex Hymno trium Patrum, ubi dicitur: *Benedicamus Patri & Filium, &c.* & dicuntur versus Altare, quia ibi peculiari modo Dominus adest, ut ex Micrologo notat Gavantus. Ceterum quamvis per illa verba *Ite missa est*, dimittatur Populus; tamen iste non discedit, neque discedere debet, nisi prius à Celebrante Benedictionem suscipiat. Ita statuitur *cap. Convenit de Consec. distinct. 5.*

VI. Rubric. n. 1. pag. 133, & Gavant. *ibid.* col. 2. lit. l *Requiescant in Pace.*) Tertio modo completur Missa, dicendo, *Requiescant in pace*; & hoc contingit in Missa Defunctorum; quæ verba pariter dicuntur versus Altare, quia sermo est de absolutione, ut notat Gavantus *hic*, & dicit Celebrans *Requiescant in pace*, semper in numero plurali, licet pro uno celebretur Missa; nimirum liberentur à pena, & ut in æternam requiem conquiescant Defunctorum Animæ, quæ in Purgatorio torquentur. Hujus Ritus mentionem facit Durandus *lib. 4. cap. 45.* & ante ipsum Stephanus Edvensis de Sacramento Altaris *cap. 18.* & ut finis hujusmodii respondeat principio, in quo pro Defunctis æterna postulatur requies: & quia Missa pro illis singulariter applicatur, & circa in ejus principio, medio, & in fine requies in pace æterna desideratur, & postulatur, dum dicitur *Requiescant in pace*, & responderetur *Amen*, id est fiat quod postulatur.

Pro Ritu Missæ Privatæ, servando in Oratione supra Populum,
quæ dicitur à Feria IV. Cinerum, usque ad Feriam IV.
majoris hebdomadæ.

VII. Rubr. n. 2. pag. 134. & Gavant. ibid. col. 1. lit. m. *Humilitate capita vestra Deo.* Terminata conclusione Orationum, quæ dicuntur à Celebrante post Communionem, antequam dicat *Dominus vobiscum*, in Quadragesima à Feria IV. Cinerum, usque ad Feriam IV. majoris hebdomadæ inclusivè, in Missa Feriali, non verò in Missa de Festo, seu Votiva, additur alia Oratio *Super Populum* hoc modo. Sacerdos stans adhuc in eodem loco, ante librum in cornu Epistolæ, dicit, extendens, ac jungens manus, voce clara ordinaria (inclinante se Ministro genuflexo; quam inclinationem incipiat statim ac Celebrans dicere incipit, *Humiliate capita vestra Deo*, Vinitor, part. 2. tit. 16. num. 40. Lobner. part. 3. tit. 9. n. 12.) *Oremus: Humiliate capita vestra Deo*, caput eodem tempore semel tantum versus Crucem inclinans inclinatione minimarum minima. A Portu supra tit. 11. Rubr. 2. in adnot. num. 2. Bifolius lit. S. num. 20 §. 75. Postea extensis manibus ante pectus, sicut ad Orationem, stans erectus versus Altare ibidem in cornu Epistolæ, subjungit eadem voce Orationem *Super Populum*; qua finita cum sua conclusione, claudit librum: mox jungens manus ante pectus, redit ad medium Altaris; ubi eo in medio osculato, vertit se ad Populum, & dicit, ut supra, *Dominus vobiscum*, & cætera prosequitur de more, ut dictum est supra §. 75.

Gavantus lit. n. assignat rationem, ob quam in Quadragesima dicebatur ista Oratio supra Populum; & inhærens sententiæ Honorii in Gemma Animæ lib. 1. cap. 6. ad-

struit, quòd sub finem Missæ distribuebantur Eulogiæ, de quibus supra mentionem fecimus: & quia hic panis benedictus non licebat in Quadragesima dispensari ob jejunium; loco Eulogiarum dicta est alia Oratio super Populum, En verba Honorii: *Statutum est, ut panis post Missam benediceretur, & Populo pro Benedictione Communionis partiretur: sed quia hoc in Quadragesima fieri non licuit, propter Jejunium, Orationem super Populum dicit Ecclesia instituit, ut per hanc particeps Communionis sit: de hoc enim, ut subnectit Cardinalis Bona afferens hanc auctoritatem lib. 2. cap. 20. n. 2. Fideles semper solliciti fuerunt, ut secum invicem unionem, & communicationem servarent, vel Eulogiæ, seu Antidori, quod loco doni dabatur, perceptione; vel saltem mutuo Orationum consortio: hæc Cardinalis Bona. Ex quo autem Dominicis diebus non servabatur jejunium, Eulogiæ profectò dispensabantur; & idcirco diebus Dominicis non dicebatur Oratio super Populum loco Eulogiarum. Aliam rationem, ob quam dicebatur hæc Oratio diebus sollemnis jejunii, assignat Micrologus cap. 51. cujus verba nos supra adduximus num. 28. agentes de Communionem ministranda intra Missam Mortuorum.*

In veteribus autem Sacramentariis Gregorianis, & in nonnullis MSS. in plerisque Missis, etiam extra Quadragesimam, leguntur hujusmodi Orationes super Populum; quas ex veteri Anglicano Missali suæ Bibliothecæ Ecclesiasticæ tom. 3. part. 2. inferuit Cornelius Schultingus.

Pro Ritu Missæ Sollemnis, servando à digitorum Celebrantis
ablutione, usque ad ultimam Orationem.

VIII. Rubric. n. 3. pag. 134. & Gav. ibid. col. 1. lit. o. *Diaconus desert librum*, &c. Dum Gavant. Rubr. Miss.

Celebrans sumit ablutionem digitorum, & antequam ea sumpta pergat ad cornu Epistolæ, ut

A a a

ut

ut facere solet in Missa Privata, ut ibi legat Antiphonam, quæ dicitur *Communio*; Diaconus, qui adhuc est in cornu Evangelii, accipit ambabus manibus Missale clausum, super cufinum positum (nam illius est habere curam Missalis: Biss. lit. m. num. 270.) illudque defert ad cornu Epistolæ; ambulans per secundum gradum, in medio genuflectit unico genu Altari: Missale verò ponit in cornu Epistolæ apertum in folio, in quo Celebrans præfatam Antiphonam legere debet, & quam idem Diaconus Celebranti indicat digito; & ibi in cornu Epistolæ, præfatus Diaconus manet assistens Celebranti, quousque eam legit; Biss. lit. D. n. 123. §. 45. Castald. lib. 1. sect. 7. c. 5. n. 24. & lib. 2. sect. 9. c. 1. n. 24. juxta quem assistit pariter Ceremoniarus, qui tamen non debet præstendere Celebranti Communionem: quia Ceremoniarus supplet vices Diaconi, quando alibi detentus non potest assistere libro, cum solus Diaconus in reliquis assistat libro. Ex Gavanto hac lit. o.

Lectæ Communionem à Celebrante, Diaconus vadit retrò post Celebrantem ipsum in cornu Epistolæ supra secundum gradum; & statim procedit cum eodem per eundem secundum gradum ad medium Altaris semper post ipsum, ubi stat versus Altare, dum Celebrans versus Populum dicit *Dominus vobiscum*: tum redit per eundem secundum gradum ad cornu Epistolæ, ubi post Celebrantem stat manibus junctis, usque ad finem Orationis, vel Orationum, si plures sint dicenda. Biss. lit. D. sup. Benven. sup. §. Diaconus. Dum Celebrans cantaturus Orationem, vel Orationes revertitur ad cornu Epistolæ, juxta aliquos primus Ceremoniarus accedit propius ad librum, ibique Celebranti Orationem, vel Orationes ostendit, & finita ultima conclusione cedit librum. Bauld. part. 1. c. 1. art. 1. n. 38. & part. 3. supra n. 3. Kohner part. 2. tit. 28. de Ritu sollem. n. 2. Verùm prædicta omnia debet præstare Diaconus; ut docet Castald. tum in Praxi Cerem. lib. 5. sect. 7. n. 24. tum in Cerem. nostræ Congreg. lib.

1. cap. 29. n. 20. necnon Cerem. Monast. lib. 2. cap. 4. §. 1. n. 35. Bissus, & nos paulo ante cum Gavanto; qui Diaconus post ultimam conclusionem claudere poterit librum ad majorem Sacerdotis celebrantis dignitatem: licet enim in principio illum non aperiat, nec in fine claudere debet: Gavantus tamen Celebrans: qui tamen liber claudi non deberet, si aliud Evangelium ab illo confusio Johannis legendum esset.

IX. Rubric. n. 3. pag. 134. & Gavantus col. 1. lit. p. *Subdiaconus vero vadit, &c.* Subdiaconus postquam reddidit ampullas Acolytho, accedit ad cornu Evangelii per primum (aut infimum gradum si sint plures; Lohner part. 3. tit. 3. n. 14. à Portu supra) cedens superiorem gradum Diacono pariter eum libro transiunt, genuflectit in medio Altaris retrò post Diaconum eodem tempore, quo hic genuflectit, Gavantus hic, Corsetus trad. 1. part. 1. cap. 3. n. 19. Biss. lit. S. n. 19. §. 25. cum pervenerit ad dictum cornu Evangelii, extergit Calicem purificatorio, (non enim debet Celebrans post sumptam abluitionem præstare, sicut nec Calicem vestire) post idem purificatorium super Calicem patenam desuper Patenam, quam cooperit parva tela; deinde velo parvo Calicem tegit, super quem ponit bursam, quæ habet intus Corporale, & super bursam revolvit velum parte anteriori. Biss. lit. S. sup. Benven. supra Diaconus p. mibi 63. & ideo revolvit velum in hoc casu à parte anteriori supra bursam, quia Calix statim deferendus est ad credentiam, ut infra dicemus.

Advertendum, quòd cum Celebrans sumit abluitionem, aliquis Acolythus deferat debet ad Altare suprædictum velum Calicis illudque Subdiacono porriget ad tegendum Calicem, ut supra. Deferat autem prædictus Acolythus hoc velum plicatum per primum Presbyterii, genuflectens unico genu in medio; Biss. lit. V. n. 13. §. 5. Benven. supra §. Insuper vino; & per gradus laterales Evangelii

gelii ascendat ad coram ejusdem. Bauld. part. 3. cap. 14. art. 3. n. 26. Tum Ceroferrarii cereos accensos in majoribus candelabris extingunt, si fuerint accensi ante Consecrationem, præmissis in medio genuflexionibus Altari, cavendo ne eidem terga vertant. Bauldry part. 1. cap. 14. In defectu verò Ceroferriariorum, si nondum advenerint de Sacristia, alii Clerici supplebunt prædictas vices. Bauld. sup.

X. Rubr. n. 3. pag. 134. & Gavant. ibid. col. 1. lit. q. *Vel super credentia, &c.*) Calix instructus ut supra omnino ab Altari removeatur, & ad credentiam deferatur: Gavant. & à Postu sup. num. 6. unde ipse Subdiaconus, non verò Ceremoniaris, debet illum deferre ad credentiam per viam breviorum, adeoque per gradus anteriores Altaris, facta tamen in medio super infimum gradum genuflexione Altari unico genu. Gavantus hic, & Ceremoniale Episcoporum lib. 2. cap. 8. §. 78. Pergit autem Subdiaconus tunc solus sine comite; Gavantus, Billus lit. S. & Bauldry part. 1. cap. 1. art. 1. num. 39. tenens dictum Calicem sinistra per nodum, & dextera posita super bursam, ne aliquid decidat; & statim ut super credentiam illum reposuerit, partem veli anteriorem, quæ erat revoluta super bursam, explicans, ea cooperit anteriorem Calicis partem, ita ut non tegat credentiam, sed eadat aptè super illam. Bauldry, Benvenuti supra, & Billus.

Advertendum occurrit, quòd quamvis Rubrica n. 3. dicat Calicem à Subdiacono aptatum, collocandum esse vel super Altare, vel super credentiam; usus tamen obtinuit, quòd ad credentiam deferatur, ut mox diximus: & reverà magis decet; ut notat Gavantus, necnon Billus lit. S. supra §. 27.

Subdiaconus, explicato velo ante Calicem, sine genuflexione vadit ad cornu Epistolæ in plano per viam breviorum, ut adit ad Orationem, vel Oraciones, si plures dicendæ: Ceremoniale Episc. lib. 1. cap. 10 §. 6. Gavantus, & Arnaudus: ibique Ministri Sacri

post Celebrantem stant in directum manibus junctis, sese inclinantes cum Celebrante.

XI. Gavant. pag. 134. col. 2. ead. lit. q. *Celebrans dictis Orationibus, &c.*) Cantatis omnibus orationibus cum suis conclusionibus, Celebrans relicto Missali aperto, quòd claudere debet Diaconus, ut dictum est supra, redit ad medium Altaris modo consueto, eumque sequuntur Ministri, & de more dicit, *Domine vobiscum*, respondente Choro, *Et cum Spiritu tuo.*

XII. Rubr. n. 3. pag. 134. & Gavant. ibid. col. 2. lit. r. *Vertit se ad Populum, &c.*) Tunc Diaconus facta genuflexione versus Altare unico genu in loco, in quo est; Gavantus hic, Benvenuti supra, Corsetus tract. 1. part. 1. cap. 4. n. 18. à suo latere sinistro ad dextrum convertit ad Populum faciem; Castaldus lib. 1. sect. 7. cap. 5. n. 25. renes autem ad Celebrantem, vel aliter, juxta dispositionem Altaris; & regulariter stans prout Celebrans Cerem. Episc. lib. 1. cap. 9. §. 7. & lib. 2. cap. 8. §. 79. (non se retrahens ad cornu Evangelii, quòd solum præcipitur esse faciendum, dum est Sacramentum supra Altare extra Tabernaculum; Billus lit. D. n. 123. §. 47.) cantat tono competenti manibus junctis, *Ite missa est*; Castaldus supra, Bauldry part. 1. cap. 12. supra n. 44. quòd submissa voce dicere non debet Celebrans. Gavantus, hic, Benvenuti supra, Bauldry part. 1. & 3. supra, & Bralio supra cap. 10. n. 2. Præfatus verò Celebrans, dum Diaconus cantat *Ite Missa est*, stat adhuc versus Populum; & Subdiaconus non se movet, sed stat in suo loco in plano versus Altare. Billus supra. Dicto *Ite Missa est*, Celebrans, & Diaconus vertunt se ad Altare, ibique Celebrans dicit de more: *Placeat tibi Sancta Trinitas, &c.* Ceremoniale Episc. lib. 2. cap. 8. §. 79. Gavantus, & Billus supra. Si verò non dicatur *Ite Missa est*, sed vel *Benedicamus Domino*, vel *Requiescant in pace* in Missa Defunctorum; tunc Diaconus, dum hæc dicit, non vertit se ad Populum, sed stat versus Altare (sicut

A a a 2. uti

uti stare debet Celebrans) manibus junctis, & cantat *Benedicamus Domino*; & in utroque casu Chorus respondet *Deo gratias*; & ad *Requiescant in Pace*, idem Chorus respondet *Amen*.

XIII. Rubr. n. 3. pag. 134. & Gavant. ib. col. 2. lit. f. *Dicit ut supra: Humiliate, &c.*) In Quadragesima, ut diximus, scilicet à Feria 4. Cinerum, usque ad Feriam 4. majoris hebdomadae inclusive, in Missa tantum de Feria, additur altera Collecta super Populum; cui pramittit, stans in cornu Epistolae de more Celebrans, alta voce cantando, *Oremus*: quo dicto Diaconus adhuc stans in cornu Epistolae post Celebrantem, vertit se ad Populum per latus suum dexterum, id est versus cornu Epistolae, nulla facta prius genuflectione, quia non est in medio Altaris; & ibidem manens, Biss. *supra*, & Gavantus hic, ad Populum conversus cantat manibus junctis, & demissis oculis: *Humiliate capita vestra Deo*: quo dicto, per eandem viam vertit se ad Altare, & ibi stat à tergo Celebrantis inclinatus ad

Orationem (quam dicit cantando Celebrans manibus junctis ante pectus; Bissus lit. *Deo* 123. §. 46. & alii; ad quam Orationem etiam Subdiaconus caput inclinare debet, stans pariter manibus junctis. Ministri vero riores, & Chorus, ad supradictam Orationem manent adhuc genuflexi, etiam manibus junctis, & capite inclinato. Bauldry *part. 3. §. 4. n. 4.* & Bissus lit. *C. supra* §. 60.

Observandum est hic quod sicut Celebrans non debet dicere submissa voce, *Stemisse* ut supra adnotavimus, cum adest Diaconus qui ea verba cantando profert; ita nec debet debet idem Sacerdos submissa voce: *Humiliate capita vestra Deo*: alia vero est ratio de *Benedicamus Domino*, aut *Requiescant in pace* (quod Diaconus dicit versus Altare) nam in illo Celebrans non solum alios, sed etiam se ipsam tatur ad benedicendum Domino; in hoc vero pro Mortis orat, ideoque utrumque etiam dicit submissa voce. Nicolaus de Bralio *cap. 10. num. 2.*

Novae Observationes, & Additiones ad Gavanti

Tit. XII De Benedictione in fine Missae, & Evangelio S. Joannis.

Pro Ritu Missae Privatae, à Benedictione danda, usque ad Missae finem.

I. Rub. n. 1. pag. 135. & Gav. ibid. col. 1. lit. t. *Placeat tibi Sancta Trinitas, &c.*) Dicto *Ite missa est*, Celebrans per eandem viam revertitur ad Altare in medio: si vero dixerit *Benedicamus Domino*, cum jam sit ad Altare versus, ibi junctis manibus super eomanens, & capite inclinato, & humeris mediocriter pariter inclinatis, ita tamen, ut supradicta capitis inclinatio sit inter minimas maxima (sic corporis habitudo conciliabitur cum Rubricae verbis, quae de sola capitis inclinatione aperte loquuntur; à Portu *part. 1. de Missa Privata* tit. 12. Rubr. (in adnot. n. 2.) dicit ibidem Sacerdos secreto Orationem *Placeat tibi Sancta Trinitas, &c.* Si memoriter non retineat hanc

Orationem, vel eam retinendo memoret periculum aberrandi evitet, legat illum in bella, cavendo, ne corpus indecorè contorqueat propter Calicis impedimentum; sed si opus sit, Calicis velum decenter aliquantulum moveat, ut commodè legere possit. Bauldry *part. 2. supra* §. *Si mentis*, à Portu n. 1.

II. Rubr. n. 1. pag. 135. & Gavant. ibid. col. 1. lit. u. *Osculatur, &c.*) Dicto *Placeat tibi*, extensis manibus hinc inde super Altare positus, ipsum Altare in medio osculatur: ita erigens se, adhuc stans erectus versus Altare, elevat ad Caelum oculos, id est ad Crucis imaginem; Bauldry *part. 3. c. 6. n. 1.* Tercellus *lib. 3. cap. 1. §. 15. n. 2.* Gervasi *cap. 12. §.*